

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M. Š.**, bývajúcej v P., zastúpenej **A.**, so sídlom v N., proti žalovaným **1/ Ing. M. B.**, bývajúcemu v P., **2/ A. B.**, bývajúcej v P., obom zastúpeným JUDr. E. Z., advokátkou v N., **o určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 9 C 24/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 8. júna 2010 sp. zn. 6 Co 59/2010, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 8. júna 2010 sp. zn. 6 Co 59/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nové Zámky rozsudkom z 12. januára 2010 č.k. 9 C 24/2009-141 zamietol návrh žalobkyne, ktorým sa domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. P., zapísanej v Správe katastra N. na LV č. X. ako parc. č. X.-záhrady vo výmere X. m². Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 1/ sumu 1 484,67 € k rukám právnej zástupkyne žalovaného 1/ a žalovanej 2/ sumu 1 484,67 € k rukám právnej zástupkyne žalovanej 2/, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa namietala neplatnosť darovacej zmluvy z 11. októbra 2007, ktorou žalobkyňa previedla vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti na pani S. K. (§ 37 Občianskeho zákonníka). Žalobkyňa uviedla, že nikdy neprejavila vôľu smerujúcu k vyvolaniu dôsledkov, ktoré sú spojené s darovaním. Na základe uvedeného preto nemohla ani S. K. previesť nehnuteľnosť kúpnu zmluvou na žalovaných 1/, 2/. V konaní mal súd za preukázané, že darovacia zmluva z 11. októbra 2007 bola podpísaná oboma zmluvnými stranami na notárskom úrade u notára JUDr. P. Š.. Vklad vlastníckeho práva bol povolený 15. novembra 2008 (V.). Na základe lekárskeho správ súd ďalej konštatoval, že nezistil

žiaden dôvod, pre ktorý by bola darovacia zmluva z 11. októbra 2007 neplatná. Neplatnosť darovacej zmluvy nebola preukázaná ani z iných dôvodov. Titulom kúpnej zmluvy z 19. mája 2008 sa vlastníckmi nehnuteľnosti stali žalovaní 1/, 2/ (V.). Neplatnosti kúpnej zmluvy sa však žalobkyňa nedomáhala. Z toho dôvodu mal prvostupňový súd za to, že žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem na určení vlastníctva. Uzavrel, že žalovaní nadobudli vlastnícke právo od pani S. K. riadnou kúpnu zmluvou a S. K. nadobudla vlastnícke právo platnou darovacou zmluvou od žalobkyne. Zmluva mala všetky atribúty platného právneho úkonu a opak v konaní preukázaný nebol. O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 8. júna 2010 sp. zn. 6 Co 59/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/, 2/ náhradu trov odvolacieho konania 171,04 € JUDr. E. Z. do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd sa stotožnil so zisteným skutkovým stavom prvostupňovým súdom. Nestotožnil sa však s názorom o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu na danom určení. Z výsledkov vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že žalobkyňa nie je zapísaná ako vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti, pretože túto nehnuteľnosť darovala a následne bola nehnuteľnosť kúpnu zmluvou prevedená do vlastníctva tretích osôb, t.j. žalovaných 1/, 2/. Z toho vyplýva, že žalobkyňa má záujem na určení vlastníckeho práva, pretože inak by jej právne postavenie zostalo neisté. Žalovaní 1/, 2/ sa stali vlastníckmi nehnuteľnosti potom, čo žalobkyňa previedla svoje vlastnícke právo darovacou zmluvou na S. K.. Jedine od nej má právo domáhať sa vrátenia poskytnutého plnenia (vlastníckeho práva k nehnuteľnosti). Žalobkyňa však nemá priame právo voči ďalším nadobúdateľom, ak nepreukáže neplatnosť, neúčinnosť právnych úkonov, na základe ktorých nadobudli vlastnícke právo. Jej požiadavka prinavrátenia vlastníckeho práva od žalovaných 1/, 2/ je nielen v rozpore s § 3 Občianskeho zákonníka, ale je zásahom do vlastníckeho práva a je v rozpore s článkom 20 Ústavy Slovenskej republiky a článkom 11 Listiny základných práv a slobôd. Ak raz niekto nadobudne vlastnícke právo za určitých podmienok, ktoré sa bez jeho zavinenia spätne zmenia, nesmie byť preto postihnutý on, ale subjekty, ktoré nesú zodpovednosť za túto zmenu. Z uvedeného vyplýva, že vlastnícke právo nadobúdateľa, pokiaľ nadobudol vlastnícke právo v dobrej viere, požíva ochranu a nezaniká, čo je v súlade s článkom 11 Listiny základných práv a slobôd a ústavnými princípmi právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv. Akceptácia výkladu, že zánikom kúpnej zmluvy (z akéhokoľvek dôvodu), ktorá bola uzavretá ako prvá, by si vlastníck, ktorý nadobudol vlastníctvo derivatívne nikdy nemohol byť istý svojím vlastníctvom, nezodpovedá

pojatiu materiálneho právneho štátu. Zrušenie zmluvy môže pôsobiť len medzi účastníkmi zmluvy a nemôže mať vplyv na riadne nadobudnuté vlastnícke právo tretích osôb. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 151 ods. 1, § 224 ods. 1, 2 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alebo alternatívne zmeniť tak, že odvolací súd mení rozsudok prvostupňového súdu a žalobe vyhovie. Jeho prípustnosť vyvodzovala z § 237 písm. f/ O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Odňatie možnosti konať pred súdom dovolateľka vidí v tom, že odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu z iných dôvodov. V porovnaní s okresným súdom, krajský súd bol názoru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Ďalej uviedla, že v dôsledku postupu odvolacieho súdu nemala možnosť vyjadriť sa k dôvodom, na základe ktorých bol rozsudok prvostupňového súdu potvrdený. Poukázala na to, že ochrana vlastníckeho práva bola aplikovaná len vo vzťahu k jednému účastníkovi konania. Odvolací súd sa odklonil od ustálenej judikatúry, čo je konfliktom so zásadou predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

Žalovaní 1/ a 2/ navrhli dovolanie žalobkyne zamietnuť a uložiť žalobkyni povinnosť zaplatiť žalovaným náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je podané opodstatnene.

V zmysle ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak smeruje proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil

od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.). V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku, ktorý nevykazuje znaky niektorého z uvedených rozsudkov, preto prípustnosť dovolania z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa ďalej zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Pre záver o existencii niektorej z uvedených procesných väd nie je rozhodujúci subjektívny názor účastníka o tom, že v konaní došlo k jednej z týchto väd, ale len jednoznačne, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd. Dovolateľka vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. nenamietala a tieto vady nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

Dovolateľka v dovolaní namietala vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú videla v potvrdení rozsudku okresného súdu z iných dôvodov.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práva a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p.

významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v § 213 ods. 2 O.s.p. ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z., bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. **prekvapivých rozhodnutí**. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k novej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie **argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu**.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. manuálnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

Okresný súd v predmetnej veci zamietol žalobu žalobkyne z dôvodu, že nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Dôvody pre určenie neplatnosti darovacej zmluvy súd nezistil (§ 37 Občianskeho zákonníka). Uviedol, že žalovaní nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnosti na základe kúpnej zmluvy, neplatnosti ktorej sa žalobkyňa nedomáhala. Nedostatok naliehavého právneho záujmu vyvodil okresný súd práve z tejto skutočnosti. Odvolací súd rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil, avšak z iných právnych dôvodov. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvého stupňa nesprávne argumentoval. Na rozdiel od neho odvolací súd dospel k záveru, že v danej veci má žalobkyňa naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Žalobu považoval za nedôvodnú s poukazom na § 3 Občianskeho zákonníka, článok 20 Ústavy Slovenskej republiky, článok 11 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd.

Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa svoj potvrdzujúci rozsudok založil na inom právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď mal za to, že žalobkyňa mala naliehavý právny záujem na požadovanom určení, na zamietnutie žaloby však videl iné dôvody. Zo spisu vyplýva, že odvolací súd **nevytvoril** žalobkyňi **procesnú možnosť vyjadriť sa** k aplikácii predmetných vyššie uvedených ustanovení. Jeho procesný postup v dôsledku toho vykazuje znaky vady konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí odvolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa odvolací súd ďalšími námietkami žalobkyne uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2011

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová